

Tulevaisuus tehdään

– mikä auttaa, mikä estää nuoria?

professori Lauri Kettunen, IT-tiedekunta, Jyväskylän yliopisto

rehtori Jyri Pesonen, Laukaan lukio

opinto-ohjaaja Eveliina Ojala

abiturientit Vilma Teiskonen

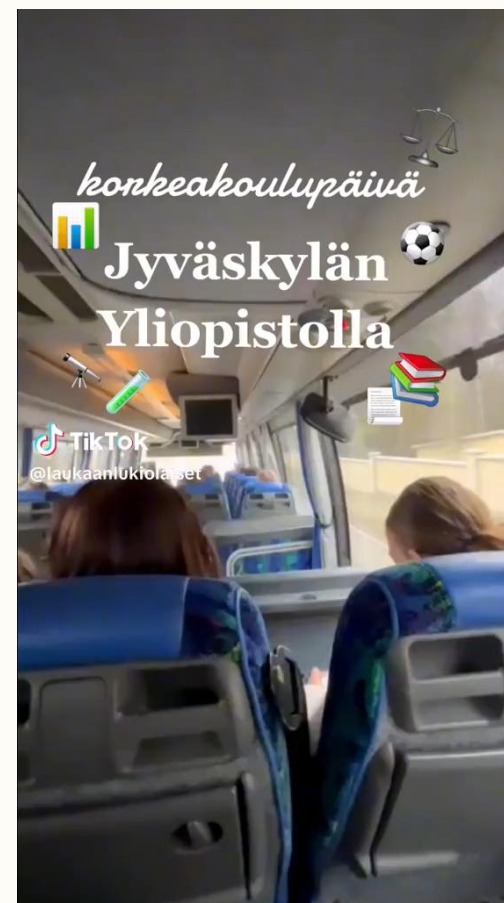
ja Saara Tamminen

”Tietoa ja tukea lukiolaisten tulevaisuussuunnitteluun”

Laukaan lukion ja Jyväskylän yliopiston IT-tiedekunnan hanke 2022 – 23

Käytännössä:

- Vuoropuhelua opiskelun tavoitteista lukiossa ja yliopistokoulutuksessa
- Vierailukäyntejä puolin ja toisin
- Tiedon jakamista IT-tiedekunnan kehittämällä TIM-alustalla yliopisto-opinnoista
- Lukiolaisten omat havainnot hankkeesta (some, kyselyt, keskustelut)

Lukiolaisten sokeat pisteet ja kysymykset

Millaisia kysymyksiä nuorilla on tulevaisuutensa suunnitteluun?

- Saatko asioiden omaksumiselle riittävästi aikaa ja ymmärrystä?
- Löydätkö riittävästi tietoa suunnittelun tueksi?
- Tunnistetaanko sinun lähtökohtasi oppijana lukiossa? Vai ovatko vaatimukset ylimitoitettuja?
- Millaiset asiat ovat epäselviä tai vaikeita hahmottaa tulevaisuutesi suunnittelussa?

1. TIEDÄ MINNE OLET MENOSSA

Suunta on tärkeämpi kuin vauhti. Vähän kerrallaan pääsee mihin tahansa, jos vain tietää mihin on menossa. Kun tiedät MIKSI, keksit aivan varmasti MITEN.

- Kenen elämää nuori elää?
- Pluralistisessa, moniarvoisessa ja monieettisessä ajassamme on haastavaa rakentaa persoonaltaan ja identiteetiltään ehyitä ihmisiä. (Parkkinen)
- Vanhempien, opettajien ja rehtorin ymmärrys, kohtaako nuoren ja auttaako häntä? (Hamachek, Tusin, Pesonen)
- Onko nuorella aikaa kasvaa ihmisenä ja uskallusta etsiä omaa tulevaisuutta? (vrt. Senge, Pedler, Engeström, Hakkarainen)
- Oppisisältöjen määrä, kiire ja tehokkuuden vaade, estävätkö nuoren kohtaamisen ja auttamisen?
- Olisiko mahdollista, että oppimiskulttuuri olisi sellainen, jossa kaikkien nuorten ainutlaatuisuus ja lahjakkuus tunnistettaisiin?

2. NUORI ITSENSÄ KEHITÄJÄNÄ

Kysy ja ole utelias. Oppimisessa ja itsensä kehittämisessä on olennaisinta kehittää kyky kiinnostua mitä erilaisimmissa asioista ja tempautua niihin mukaan.

- ”Vanhan liiton miehenä suunnittelen oppitunnit tarkasti, jaan tietoa ja huolehdin, että nuoret oppivat. No, opiskelu on aika suorituspainotteista ja nuorten ohjaaminen haastaa.” (vrt. Mezirow, Ahteenmäki-Pekonen, Niemi, Pesonen)
- **Oppimisessa ja osaamisen kehittämisessä tiedon lisäämisen näkökulma syrjäytetty.**
(Eklund-Myrskog, Paakkari, Tynjälä, Kannas)
Tavoitteina ymmärrys, toisin näkeminen ja yksilön muuttuminen
- Itseohjautuvuus, autonomisuus, kriittinen järjenkäyttö ja kyvykkyys ongelmien ratkaisuun keskeistä. (Mezirow, Olson, Ahteenmäki-Pekonen)
- Tavoitteena tulisi olla vuorovaikutuskulttuuri, jossa nuoret voisivat kommentoida ja vertailla toistensa käsityksiä, selityksiä, johtopäätöksiä ja argumentteja. (Hakkarainen, Pesonen)
- Oppisisältöjen ”sälä” tulevaisuuden taitona? Ainesisältöjen sijaan tulisi pohtia ratkaisut, joilla generisiä taitoja, oivalluksia ja uutta osaamista synnytetään. (Rauste-von Wright, Fullan & Hargreaves, Pesonen)

3. INNOSTU, OLE ROHKEA

Ole omaperäinen, erotu massasta, heittäydy. Tulevaisuus tehdään ja sinä voit vaikuttaa siihen. Ellet pidä siitä mitä teet, ellet innostu siitä joka päivä uudelleen – tee jotain muuta!

- Millaisia malleja me olemme nuorille?
- Onko meillä kykyä nähdä tuttu asia uudesta näkökulmasta ja uskallusta tehdä toisin? (Mezirow, Bereiter, Scardamalia, Malinen, Pesonen)
- Miten kehittää lukiota, kun opettajien ymmärrys työstä ja ammatillinen osaaminen muuttuvat hitaasti? (Dewey, Jarvis, Clandinin, Korthagen)
- Miten sitoutua uudenlaiseen ajatteluun ja toimintakulttuurin muutokseen, jos arviointiperinteet ohjaavat toisin? (Väljjarvi, Pesonen, Pollari, Toivola)
- Entä miten kehittää koulua, jos poliittiset päätökset, talouden ja hallinnon ohjaus ei aidosti tue toisin tekemistä?

4. LENNÄ OIKEASSA PARVESSA

Luo ympärillesi verkosto, joka on toteuttanut tai toteuttaa samaa kuin sinäkin.

- Osaamisen kehittämisessä ja uuden oppimisessa keskeistä on ymmärryksen yhteinen rakentaminen. (Wenger, Fullan, Launis & Engeström, Pesonen)
- Edellyttää kouluyhteisöä, jossa on avoin, dialoginen, toista kunnioittava, turvallinen ja osaamista rikastuttava ilmapiiri. (Bahtin, Buber, Gadamer, Delizonna)
Oppimista tukevan ryhmän/yhteisön luominen ja johtaminen
- Kuinka autamme nuoria liikkumaan myös kouluyhteisön ulkopuolisissa verkostoissa uteliaina ja uskalluksella? (Bereiter, Skardemalia, Engeström, Fullan)
- Kouluyhteisössä niin opettajien kuin nuorten rutiinit luovat turvallisuutta (Ziehe), mutta riskinoton ja epäonnistumisen pelko ehkäisee luovat ratkaisut ja osaamisen syventämisen! (Hatano & Inagaki, Hakkarainen)

5. MUISTA OIKEA ASENNE

Parhaat neuvot saat tekijöiltä, et arvostelijoilta.
Työn lopputulos ei ole tärkeintä. Asenne työhön on se, mikä jää elämään!

- Olemmeko luotettavia ja uskottavia aikuisia tulkitsemaan maailmaa ja tulevaisuutta nuorille?
- Tuntuun kuin ajattelisimme, että nuori olisi rakentunut heikkouksista, joita tulisi korjata.
- Mitä tapahtuisi, kun rohkaistaisiin, autettaisiin onnistumaan ja saataisiin toisistamme parhaita puolia esille? (vrt. Hargreaves, Värri, Vuorinen)
- Elämä ei kannaa –ihmiset kantaa! Työ, mitä opettajat tekevät, vastaa ihmisten suurimpiin tarpeisiin, pelkoihin ja toiveisiin. (Rajaniemi)
- Mieleemme on voimallisin työväline vaikuttamaan luovia ajatuksia maailmassa. Jos ymmärtäisimme tämän, emme uskaltaisi ajatella yhtään kielteistä ajatusta.

6. Oppimisen arki yliopistossa

- Oppiessamme yhtä, omaksumme huomaamatta myös jotakin sen sivussa:
 - Koulun matematiikan tehtäviä ratkottaessa opitaan, että tehtävien ratkaisemiseksi tehtävänantoja ei tarvitse lukea tarkasti. Riittää, kun näkee kaavan.
 - Useissa koulun aineissa tehtäviä ratkottaessa tarvittavat tiedot opitaan hakemaan suoraan yläpuolelta tai korkeintaan 1-2 sivua taaksepäin.
 - Vastauksista ei tarvitse kantaa vastuuta. Kannattaa aina yrittää vaikka arvata oikeaa vastausta, vaikka ei yhtään ymmärtäisi tehtävää.
 - Jos tehtävä ei ratkea 5-10 minuutin sisään, se ei todennäköisesti ole ratkaistavissa.
- Yliopistoissa nämä epähuomiossa opitut työtavat hidastavat hyvienkin opiskelijoiden etenemistä. Liian monet alkavat tarpeettomasti epäillä edellytyksiään ja kykyjään opiskella.

7. Yliopisto-opiskelun haaste

- Ihmiselle on vaikeaa tunnistaa huomaamattomia työtapoja,
 - jotka merkittävästi hidastavat oppimista,
 - jotka johtavat mekaaniseen oppimiskäytäntöihin vähentäen sekä intoa että rohkeutta,
 - jotka hidastavat luopumasta vanhasta uuden ja paremman ymmärryksen hyväksi.
- Kohtuuttomat odotukset nuorella ihmiselle
 - Kaikkea ei tarvitsisi omaksua heti, vaan riittää, kun on kuullut asioista.

8. Mitä yliopistossa tarvittaisiin?

- Päämäärätietoisuutta ja pitkän taipaleen tunnistamista,
- Jatkuvaa itsensä kehittämistä ja itsensä yllättämistä,
- Onnistumisen kokemuksia, jotka innostavat ja rohkaisevat,
- Vertaisverkostoa,
- Itsetuntemusta ja –luottamusta ylittää esteitä: ” vielä minä pystyn”

Koululla on ratkaiseva merkitys tähän kaikkeen!

READY FOR TAKE-OFF

